

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬНИХ НАУК В УКРАЇНІ

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
9–10 листопада 2018 р.

Київська наукова
суспільнознавча
організація

КИЇВ 2018

Громадська організація
«Київська наукова
суспільнознавча організація»

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

**учасників міжнародної
науково-практичної конференції**

**«АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
СУСПІЛЬНИХ НАУК В УКРАЇНІ»**

9–10 листопада 2018 р.

УДК 30(063)

А 43

А 43 Актуальні тенденції розвитку суспільних наук в Україні. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 9–10 листопада 2018 року). – Київ: ГО «Київська наукова суспільнознавча організація», 2018. – 108 с.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 30(06

© Київська наукова суспільнознавча організація, 20

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЧНИХ НАУК	
Бошкова А. О. РЕЛІГІЙНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ І МОЛДОВІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІ РЕАЛІЇ.....	6
Григорук Н. А. РОСІЯ І СХІДНА КРИЗА 70-Х РР. ХІХ СТ.	8
Гульченко А. С. ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ЗАСОБАМИ УСНОЇ ІСТОРІЇ.....	11
Донченко С. П. УКРАЇНЦІ В РАДЯНСЬКО-ФІНСЬКІЙ ВІЙНІ 1939-1940 РР.....	14
Івашина М. С. ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ Г. ЧЕЧЕТ ЯК АВІАБУДІВНИКА.....	18
Костюк Л. В. ОБРЯД «ПЕРЕНОСИН» НА ГАЛИЦЬКОМУ ПОДІЛЛІ КІНЦЯ ХІХ – СЕРЕДИНА ХХ СТОЛІТТЯ.....	21
Латиш І. В. ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ ГОЛОКОСТУ У БЕРДЯНСЬКУ В ПРЕСІ.....	23
Ломовських С. В. ОСОБЛИВОСТІ ОДЯГУ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ ГЕТЬМАНЩИНИ.....	25
Максимова К. Ю. ПІДПРИЄМЕЦЬ І. Г. ІЛОВАЙСЬКИЙ: ОСОБИСТИЙ ВКЛАД У РОЗВИТОК ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ.....	28
Молдован І. І. ГОРДІСТЬ МОЄЇ БАБУСИ.....	30
Ющенко П. А. ГЕТЬМАНАТ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО І КИЄВО-РУСЬКА СПАДЩИНА.....	33
НАПРЯМ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІОЛОГІЇ	
Дубовик Н. А. ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ПР-МЕНЕДЖЕРА.....	37
Максименко О. О. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИБІРКОВИХ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ.....	38
Чепурко Г. І., Сапелкін Ю. В. МОДЕРНІЗАЦІЯ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС СОЦІАЛЬНІ ПРАКТИКИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	43

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЧНИХ НАУК	
Бошкова А. О. РЕЛІГІЙНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ І МОЛДОВІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІ РЕАЛІЇ.....	6
Григорук Н. А. РОСІЯ І СХІДНА КРИЗА 70-Х РР. ХІХ СТ.	8
Гульченко А. С. ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ЗАСОБАМИ УСНОЇ ІСТОРІЇ.....	11
Донченко С. П. УКРАЇНЦІ В РАДЯНСЬКО-ФІНСЬКІЙ ВІЙНІ 1939-1940 РР.....	14
Івашина М. С. ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ Г. ЧЕЧЕТ ЯК АВІАБУДІВНИКА.....	18
Костюк Л. В. ОБРЯД «ПЕРЕНОСИН» НА ГАЛИЦЬКОМУ ПОДІЛЛІ КІНЦЯ ХІХ – СЕРЕДИНА ХХ СТОЛІТТЯ.....	21
Латиш І. В. ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ ГОЛОКОСТУ У БЕРДЯНСЬКУ В ПРЕСІ.....	23
Ломовських С. В. ОСОБЛИВОСТІ ОДЯГУ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ ГЕТЬМАНЩИНИ.....	25
Максимова К. Ю. ПІДПРИЄМЕЦЬ І. Г. ІЛОВАЙСЬКИЙ: ОСОБИСТИЙ ВКЛАД У РОЗВИТОК ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ.....	28
Молдован І. І. ГОРДІСТЬ МОЄЇ БАБУСИ.....	30
Ющенко П. А. ГЕТЬМАНАТ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО І КИЄВО-РУСЬКА СПАДЩИНА.....	33
НАПРЯМ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІОЛОГІЇ	
Дубовик Н. А. ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ПР-МЕНЕДЖЕРА.....	37
Максименко О. О. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИБІРКОВИХ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ.....	38
Чепурко Г. І., Сапелкін Ю. В. МОДЕРНІЗАЦІЯ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС І СОЦІАЛЬНІ ПРАКТИКИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	41

4. Гончарова Н.О. Проблематика українсько-молдовських взаємовідносин у сучасних вітчизняних дослідженнях / Н.О. Гончарова // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: збірник наукових праць. Серія «Історичні науки». – Ізмаїл, 2017. – № 37. – С. 142–146.
5. Релігія і влада в Україні: проблеми взаємовідносин. Інформаційно-аналітичні матеріали до Круглого столу «Державно-конфесійні відносини в Україні, їх особливості і тенденції розвитку», 8 лютого 2011 р. – К.: Центр Разумкова, 2011. – 82 с.
6. РПЦ погрожує розірвати відносини з Константинополем, якщо УПЦ отримає автокефалію // Українська правда. – 2018. – 9 вересня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua>
7. Ставрояні С.С. Аналіз релігійної ситуації в сучасній Україні / С.С. Ставрояні // Вісник НТУУ «КПІ». Серія: Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2010. – Вип. 3. – С. 75–79.
8. Ткачук Я. Томос об автокефалії: что означает для украинцев / Я. Ткачук // 24 канал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/ru/avtokefalnaja_cerkov_ukrainy_chno_jeto_i_chno_izmenit_avtokefalija_v_ukraine_n955343.
9. Шаправський С.А. Конституційно-правове забезпечення державно-церковних відносин країн Центрально-Східної Європи / С.А. Шаправський // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Історичне релігієзнавство. – 2014. – Вип. 11. – С. 154–168.

Григорук Н. А., доцент
кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства
*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

РОСІЯ І СХІДНА КРИЗА 70-Х РР. ХІХ СТ.

Після відміни основної статті Паризького мирного договору про нейтралізацію Чорного моря в 1871 р. Росія досить успішно відновлювала свій вплив на Балканах.

У 70-і роки ХІХ ст. посилювалося переслідування православних християн на Балканах, що проживали в межах Турецької імперії. Десятки селищ спалювалися до тла, а населення знищувалося, якщо не хотіло приймати іслам.

Навесні 1875 р. спалахнуло національно-визвольне повстання в Боснії й Герцеговині і скоро охопило територію Болгарії, Сербії, Чорногорії і Македонії. Влітку 1876 р. Сербія й Чорногорія оголосили війну султану. Проте сили були не рівні, турецька армія жорстоко розправлялася з повсталими слов'янами. Тільки в Болгарії турки вирізали більше 40 тис. чоловік. Без

допомоги європейських держав, зокрема Росії, боротьба цих народів була приречена на поразку.

На першому етапі кризи російський уряд намагався погодити свої дії з західноєвропейськими державами, як наслідок, у провідних європейських країнах криваві події на Балканах майже не помічали, відтак, зберігали нейтралітет.

Враховуючи пасивність Західної Європи в Балканському питанні, російський уряд у 1876 р. вимагав від султана припинити винищення слов'янських народів і укласти мир з Сербією. Проте турецька армія продовжувала активні дії, придушила повстання в Боснії і Герцеговині, вдерлася в Болгарію. В умовах, коли балканські народи зазнавали поразки, а Туреччина відкинула всі пропозиції про мирне врегулювання, Росія у квітні 1877 р. оголосила війну Османській імперії. Почався другий етап східної кризи.

Росія до війни була погано підготовлена, військові перетворення, початі в 60-і роки, були незавершені. Стрілецька зброя тільки на 20% відповідала сучасним зразкам, військова промисловість працювала погано: армії не вистачало снарядів та інших боєприпасів, а у військовій стратегії панували застарілі погляди. Відтак, військове міністерство розробило план швидкої наступаючої війни розуміючи, що затяжні операції не під силу російській економіці а її фінансовому стану.

Військові дії розгорнулися двох напрямках – Балканському й Закавказькому. У травні 1877 р. російські війська вступили на територію Румунії і форсували Дунай. Їх підтримали болгарські ополченці й регулярні румунські частини. Основна частина російської армії взяла в облогу Плевну – міцну турецьку фортецю в Північній Болгарії. Генерал Й. Гурко отримав наказ заволодіти перевалами через Балканський хребет і провести диверсію в Південній Болгарії. Завдання було виконано: захоплено гірський перевал Шипка – важливий стратегічний пункт. Згодом його загін вступив у Південну Болгарію й заволодів Тирново, стародавньою столицею Болгарського царства. Маленький загін російської армії разом з болгарськими добровольцями з липня по грудень 1877 р. обороняв Шипкинський перевал до приходу основних сил, які затрималися під Плевною.

У грудні 1877 р. російська армія у важких зимових умовах перейшла через Балканські гори і вступила в Південну Болгарію. Почався широкий наступ по всьому фронту, що привів до розгрому турецьких військ. У січні 1878 р. російські війська зайняли Адріанополь і вийшли на підступи до Константинополя. В цих військових діях відзначився генерал М. Скобелев.

У Закавказзі на узбережжі Чорного моря була зайнята вся Абхазія. У листопаді 1877 р. російські війська штурмом взяли турецьку фортецю Карс – військова поразка Туреччини стала неминучою.

У лютому 1878 р. в Сан-Стефано був підписаний попередній мирний договір. Його головне значення полягало в забезпеченні суверенітету балканських народів і зміцненні впливу Росії на Балканах. Сербія, Румунія й Іорногорія, які раніше мали тільки автономію в межах Туреччини, отримали незалежність. Болгарія, Боснія й Герцеговина стали автономними князів-

ствами. Сан-Стефанський договір фактично вивів з-під влади Туреччини всі балканські країни. Третій етап східної кризи 70-х років був викликаний загостренням становища в Європі. Західні країни не хотіли змиритися з зміцненням російських позицій на Балканах і Кавказі. Вони відмовилися визнати Сан-Стефанський договір, вимагали його перегляду і скликання міжнародного конгресу.

1 червня 1878 р. в Берліні відкрився конгрес, в якому взяли участь Росія, Туреччина, Англія, Франція, Німеччина і Австро-Угорщина. Росія виявилася в повній ізоляції. Європейські держави діяли єдиним фронтом.

1 липня 1878 р. на Берлінському конгресі було підписано угоду, яка значно змінила умови Сан-Стефанського договору. Болгарія була поділена на дві частини. Автономною, яка має свій уряд і національну армію, ставала тільки північна Болгарія, а південна залишалася під гнітом Туреччини. Підтверджувалася незалежність Сербії, Чорногорії і Румунії, але їх території були значно скорочені. Австро-Угорщина окупувала Боснію і Герцеговину. Англія за свою підтримку Туреччини отримала острів Кіпр. Почалося розчленування Османської імперії.

Не дивлячись на рішення Берлінського конгресу, російсько-турецька війна 1877–1878 років була важливою віхою у звільненні слов'янських народів і створенні їх національної державності.

Література:

1. Верещагин В.В. На войне. Воспоминания о русско-турецкой войне 1877 г. / В.В. Верещагин. – М., 2001.
2. История внешней политики России. Вторая половина XIX века (от Парижского мира 1856 г. до русско-французского союза). М., 1997.
3. История внешней политики России. Конец XIX – начало XX века (От русско-французского союза до Октябрьской революции). М., 1997.
4. Золотарев В.А. Противоборство империй (война 1877–1878 гг. – апофеоз восточного кризиса) / В.А. Золотарев. – М., 1991.
5. Скрицкий Н.В. Балканский гамбит. Неизвестная война 1877–1878 гг. / Н.В. Скрицкий. – М., 2006.